

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 92

Číslo: 13

25. března 2012

Cena: 8 Kč

V BŘEZNU SLAVÍ JEDNOTA BRATRSKÁ DVOJÍ VÝZNAMNÉ VÝROČÍ

V březnu oslavuje Jednota bratrská dvě významná jubilea - před 555 lety byla v Kunvaldu v Domku na Sboru založena tato nová církev a 28. března se před 420 lety narodil Jan Amos Komenský, poslední biskup Jednoty bratrské před odchodem do emigrace, který je však v našich poměrech vnímán víc jako "učitel národů" než jako duchovní a věřící člověk. Výročí narození se slaví jako den učitelů, ve školách visívají jeho portréty, učí se o něm... Málokdo však dostatečně vnímá jeho pedagogické zásady a většina lidí je (bez přehánění) vůbec nezná. Kdo například ví, že výchova dítěte má podle něj tři hlavní cíle?

* poznat sebe a svět – vzdělání ve vědách, uměních a řemeslech

* ovládnout sebe – výchova mravní

* povznést se k Bohu – výchova náboženská

Moc se nemluví o tom, jak dělit děti podle nadání:

* bystré, dělají radost

* bystré, líné

* bystré, vzpurné

* s nedostatkem bystré myslí

* s nedostatkem bystré myslí, líné

* s nedostatkem bystré myslí, vzpurné
Pedagogové by si zcela jistě měli zapakovat jeho zásady při výuce:

* zásada názornosti – přímá žákova zkušenost

* zásada systematickosti a soustavnosti – učivo by na sebe mělo navazovat, nejen v jednotlivých předmětech, ale i mezi nimi. Je třeba zajistit soustavný vzdělávací režim

* zásada aktivity – žáci by měli své poznatky získávat vlastní zkušeností, využívat je v praxi

* zásada trvalosti – je třeba soustavně učivo opakovat

* zásada přiměřenosti – učitel by měl

vycházet z věkových a individuálních schopností dětí

Mnohé lidi by určitě zarazilo, že Jan Amos Komenský kladl velký důraz na význam kázně. Odmítal sice tělesné tresty za neznalosti, ale za porušení kázně je v určitých případech pouštěl.

Jeho životopis je dostatečně známý, ale některé podrobnosti mohly možná našim čtenářům uniknout. Například není dodnes známo, kde se J. A. Komenský narodil. Jako pravděpodobná místa se uvádějí Uherský Brod (jak je uvedeno v Naardenu na náhrobní desce) nebo Nivnice (Komenský v některých dokumentech připojoval k podpisu Nivnický, Nivanus, Nivnicensis). Občas se zmiňuje i Komňa (z čehož by mohlo vzniknout příjmení Komenský, Comenius), odkud pocházela otcova rodina. I když je známo, že poslední léta života prožil J. A. Komenský v Amsterdamu, málokdo ví, že bydlel v jedné z nejlepších ulic ve městě a že mu zde byl společníkem například Rembrandt van Rijn a se zhoršujícím se zdravím také čím dál častěji lékař Nicolaes (Mikuláš) Tulp (můžeme ho najít na Rembrandtově Anatomii dr. Tulpa). Známy Rembrandtův obraz Starý muž je pravděpodobně jedním z posledních portrétů Komenského, který zemřel 15. listopadu 1670 v Amsterdamu, ale pohřben je v nizozemském Naardenu. Jednota bratrská slaví své jubileum rozdělená, když část jejích členů a duchovních vzala pod svá křídla Českobratrská církev evangelická a zřídila pro ně ochranovský seniorát. Tato smutná skutečnost by "učitele národů" a mírotvorce Jana Amose Komenského rozhodně nenadchla.

(noe)

Komenský jako biskup - čtvrtý skleněný panel v mauzoleu muzea J. A. Komenského v Naardenu (foto: Ondřej Žváček)

RADOSTNÁ VÍRA FRANTIŠKA BOŽOVSKÉHO

Ač se nám to zdá téměř neuvěřitelné, připomínáme si v těchto dnech nedožitých 100. výročí narození bratra faráře Františka Božovského.

Maminka Marie ho na svět přivedla 25. března 1912 v jihočeských Dobřejovicích, kde také navštěvoval obecnou školu. Otce nepoznal, a tak mu jej nahrazoval děd Josef, který vnuka rovněž podporoval při studiích na Jirsíkově státním gymnáziu v Českých Budějovicích, kde mladý František v červnu 1932 úspěšně složil maturitní zkoušku. Často později vzpomínal, jak si musel nevyspalý – s maminkou bydleli u dědy Josefa, který kromě malého hospodářství provozoval i hospodu, v níž na lavici u kamen František přespával – v zimě cestou do školy prošlapávat hlubokým sněhem cestu na vlak.

Po skončení gymnazijních studií byl František nucen začít uvažovat o svém budoucím povolání a rozhodl se stát učitelem. Jak uvádí zpráva řídícího učitele Karla Skály, od září 1932 půl roku velmi horlivě hospitoval na IV. obecné škole v Českých Budějovicích a 20. září 1933 vykonal doplňovací maturitu na Státním československém koedukačním učitelství v Českých Budějovicích. Volné místo pro mladého absolventa se však nenašlo, ač František žádal rovněž na Slovensku a dokonce i u Zemského úřadu v dalekém Užhorodě. Později, když už sloužil jako jáhen, obdržel během dvou let hned patnáct nabídek na místo výpomocného učitele, ale to již nedokázal a nechtěl duchovenskou dráhu v církvi opustit. V obtížné životní situaci Františkovi pomohl farář z Hluboké nad Vltavou Miloš Našinec, který mu doporučil, aby si zažádal o místo učitele československého náboženství. František v té době již dobře znal prostředí naší církve, se kterým ho seznamoval řídící učitel Bedřich Vošahlík, jenž v Dobřejovicích a okolí burcoval lidi pro vstup do nové církve. Na československé bohoslužby František – stále ještě jako římský katolík – docházel na Hlubokou, kde ho pro budoucí službu v círk-

vi upoutal usměvavý duchovní JUDr. František Brož. V listopadu 1933 tedy František přestoupil. Po soukromém studiu církevní věrouky a mravouky, v němž mu vydatně pomáhal právě M. Našinec, složil u diecézního tajemníka Jana Lomoze jáhenské zkoušky a 22. dubna 1934 byl v pražském karlínském sboru patriarchou dr. Gustavem Adolfem Procházkou vysvěcen na jáhna. Dne 10. května nastoupil Fr. Božovský jako učitel náboženství a jáhen do své první náboženské obce v Kasejovicích. Náboženství vyučoval v blatenském školním okrese (Kasejovice, Kotouň, Řesanice, Předmít, Smolivec, Dožice, Kvášňovice a Bezděkov) a částečně i na Nepomucku. K tomu střídavě s farářem sloužil v kasejovickém sboru bohoslužby, rovněž konal křty a pohřební rozloučení. Za to mu od ústřední rady měsíčně náleželo 400 Kč a peněžitá odměna od škol (remunerace). V Kasejovicích působil do konce července 1935. Během této doby zde poznal několik našich duchovních, z nichž nejvíce vzpomínal na obětavého zakladatele naší církve ve Lnářích a dalekém okolí, bývalého bosého augustiniána, bratra faráře Adolfa Arnošta a píseckého faráře Jaroslava Bosáka. Seznámil se zde i se svojí první ženou Marií, rozenou Štěpánkovou. V Kasejovicích s ním začala společnou pout' po náboženských obcích i jeho maminka Marie, kterou těžká služba na dobřejovickém hospodářství již notně zmáhala. V srpnu 1935 byl František přeložen na tři měsíce do Písku, kde se nejen sblížil s bratrem farářem J. Bosákem, ale po-

Pokračování na str. 3

DOPIS ČLENŮM CÍRKVE

V Pánu milé sestry a milí bratři,

v poslední době zaznamenáváme nejrušnější debaty o snižujícím se počtu členů naší církve. Aktuální poplach vyvolalo zejména nedávno provedené sčítání lidu a následné zveřejnění pro nás nepříznivých výsledků.

Přiznám se, že já osobně jsem nebyl vůbec zaskočen. Kdo se delší dobu poctivě dívá kolem sebe, musí tuto tendenci zaznamenávat. Takzvaně „lidovým církvím“ prostě odzvonilo. Když se zamyslím nad kořeny problému úbytku (nejen) členů naší církve, nedomnívám se, že by to bylo tím, že jsou současní lidé duchovně hlubší než minulá generace. Mám širokou zkušenost, že spirituální otázku svého bytí řeší prakticky každý. Pouze slovník pojmů se časem v populaci nutně obměňuje. Dnešní člověk možná zdánlivě nehledá Boha, ale podvědomě hledá sám sebe, nějaké své spirituální vymezení. Vezměme v potaz například

obrovský rozmach esoteriky. Co lidi navštěvuje kartárky, astroložky, numeroložky, nejrušnější léčitele a bohužel někteří se tyto nauky ještě navíc snaží skloubit s křesťanstvím, čímž vzniká obrovská duchovní hereze. Teď tedy ale k jádru problému: „Dokážeme se jako křesťané současnému člověku přiblížit, najít s ním společnou řeč a srozumitelně mu ukázat nejen na existenci skutečného, živého Boha, ale i na nutnou potřebu osobního Krista?“

Tato otázka vyvolává mnoho dalších otázek a mnoho námětů k řešení. Budu rád, pokud někteří na tento můj článek zareagujete a vznikne zde plodná diskuse třeba na téma: „Jak oslovit dnešního člověka evangeliem“.

Dovolte mi nyní, abych začal jako první a abych se s vámi podělil o několik praktických postupů, které z mé dosavadní pastorační zkušenosti, zdá se, fungují.

První a naprosto nejdůležitější věcí je

uvědomit si, že co nestavíme z oddané víry, vroucné modlitby a láskyplného naslouchání Bohu Otcovi, to se časem zboří jako domeček z karet. Proto je nutné se před jakoukoli misii či evangelizací mnoho a mnoho upřímně modlit, hledat Boží vůli. Nesmíme stavět primárně na svých osobních vlohách, vzdělání a dovednostech, ale na hledání Boží vůle a na rozpoznávání Božího vedení. Teprve potom se můžeme pustit do vlastního šíření evangelia a věřte mi, že lidé tuto dobrou zprávu slyšet potřebují! Osobně se mi osvědčila přímá aktivita v rozhovoru s druhým člověkem. Nebát se začít s ním (citlivě) mluvit o Bohu a duchovních věcech obecně. Budeme-li pouze vyčkávat, až nás někdo sám osloví, bude to většinou čekání marné.

Pán Ježíš také neseseděl ve své dílně a nečekal, až za ním někdo přijde, ale aktivně vyšel se svojí službou mezi lidi. Podobně poté jednali i apoštolové

Dokončení na str. 3

Křest v Roztokách

Koncem února mi kladl můj vnuk Honza několikrát na srdce, abych určitě nikam nejela a nic nepodnikala v neděli 4. března, protože už jsem zadaná.

A to se podívejme, jak? "Přijmu křest spolu s tvou pravnučkou u nás ve sboru v Roztokách, tak přece nemůžeš chybět!" To tedy ne, ujistila jsem ho na výsost potěšena tou zprávou a zvědavě se zeptala, má-li už také kmotry. Všechno prý je "olrajt" a že to bude "hustý". Viděno jeho vnímáním světa to "husté" bylo; kromě rodiny, kmotrů Jana Jacoby a Marie Šlancarové přišli i jejich přátelé a známí, možná, aby spatřili Jana Jacobu, starostu Roztok, i v jiné funkci. Honza byl pokřtěn jménem Prokop (jeho vzorem je Prokop Holý), Terezka je pokřtěna Marie. Po obřadu přešla celá společnost do komunitního centra sboru, kde bylo pohoštěno i co si prohlížet, neb tam jsou vystaveny drobné práce dílen. Dost dlouho tu bylo pěkně rušno, než se účastníci vydali na další cestu, a sice do domu křtěncových rodičů, k dědečkovi a babičce, kteří připravili na uvítanou novokřtěnců a jejich přátel mísy dobrot a sklenky k přípitkům. Všichni vespolek se postarali o to, že dobrá, družná zábava, započatá ve sboru, tady pokračovala až do samého večera. Terezku Marii už musela její maminka Gábina uložit, ale Jan Prokop se tak rozveselil, že by chtěl slavit do bílého dne. Inu – měl to "hustý!"

V loňském roce pokřtila sestra farářka Kučerová devět nových členů církve, a to dětí i dospělých a pro letošní přijetí svátosti křtu připravuje další zájemce. Z toho můžeme mít upřímnou radost.

Náboženská obec v Roztokách je vůbec velmi aktivní; spolupracuje s veřejnou správou na různých akcích Roztokám prospěšných a když pak rok co rok na Květnou neděli po bohoslužbách otevře na farské zahradě sestra farářka Velikonoční jarmark s vernisáží výrobků dětí místních škol i dospělých tvůrčích jedinců, brouzdá zahradou 400 až 500 lidí.

Iva Gottliebová

Z kazatelského plánu

PÁTÁ NEDĚLE POSTNÍ - JUDICA

Dopomoz mi, Bože, k právu, ujmi se mého sporu, dej mi vyváznout před bezbožným pronárodem, před člověkem záludným a podlým! Tys přece moje zástita, Bože.

ŽALM 43,1-2

První čtení: Jeremjáš 31,31-34

Tužby:

2. Abychom v obecnosti lidu Božího zůstávali, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom na cestě do království nebeského vytrvali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že se k nám skláníš a přijímáš naše modlitby. Posiluj nás, abychom vydávali dobré ovoce! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Židům 5,5-10

Evangelium: Jan 12,20-33

Verše k obětování: Žalm 143,9-11

Verš k požehnání: Jan 12,26

Modlitba k požehnání:

Milostivý Bože, nejen, že jsi nám dovolil zasednout kolem tvého stolu, ale navíc jsi nás nasýtil chlebem života. Prosíme tě, přiveď všechny lidi k obrácení a následování tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 68, 163

Z NOVOZÁKONNÍCH VÝKLADŮ UZDRAVOVÁNÍ

48

Uzdravení setníkovy sluhy

Mt 8,5-13; L 7,1-10

Pokračování z minulého čísla
Podle rabínů „hříšníci v Gehenně budou přikryti temnotou“. Pro Žida to byla neobvyklá a ořesná věc, že pohan, u kterého očekávali, že bude absolutně vyloučen, má být hostem na mesiášském banketu, a Žid, u něhož očekávali, že bude uvítán s otevřenou náručí, bude vyloučen a skončí v temnotě. Tak se měli Židé naučit, že průvodním listem do nebeské blaženosti není příslušnost k nějakému národu, ale že je to víra. Žid byl přesvědčen, že náleží k vyvolenému národu a už proto, že je Žid, bude Bohu drahý. Žid náležel k Božímu „herrenvolku“ a to stačilo, aby automaticky získal spásu. Ježíš naproti tomu učil, že jediná aristokracie v království Božím je aristokracie víry. Ježíš Kristus není majetkem jedné lidské rasy; on náleží každému člověku v každé rase, pokud je v jeho srdci víra.

MOC, PRO KTEROU NEEEXISTUJE VZDÁLENOST

A tak Ježíš řekl slovo a setníkova sluha byl na dálku uzdraven. Není to tak dlouho, co tato událost představovala zázrak, nad nímž byla většina lidí ohromena. Není tak nesnadné představit si Ježíše, když je s nemocným v přímém kontaktu. Ale představit si Ježíše, jak uzdravuje na dálku pouhým slovem člověka, kterého nikdy neviděl a kterého se nikdy nedotkl – to se zdálo věci neuvěřitelnou. Ale je zvláštní, že i věda dochází ke zjištění,

že opravdu existují síly, které pracují zvláštním způsobem, který je dosud tajemný, ale který se nedá popřít. Zásada a znova jsou lidé konfrontováni s mocí, která nepůsobí běžným kontaktem, běžnou cestou a běžným řečištěm.

Jedním z klasických příkladů je zkušenost ze života Emanuela Swedenborga. Roku 1759 byl Swedenborg v Gotenborgu. Popisoval oheň, ke kterému došlo ve Stockholmu v délce 300 mil. Podal o tom ohni zprávu místním úřadům. Řekl jim, kdy oheň vypukl, kde vypukl, jméno majitele domu a kdy byl oheň uhašen. Následné pátrání potvrdilo správnost jeho údajů v každém detailu. Povědomí o té události se ke Swedenborgovi dostalo cestou, která dosud lidem známa nebyla.

W. B. Yeats, slavný irský básník, měl podobnou zkušenost. Pro určité věci měl určité symboly a s nimi experimentoval, ani ne tak vědecky jako spíš ve všedním životě, a to přenosem těchto symbolů jiným lidem prostřednictvím pouhé síly myšlenky. Měl strýce ve Sligu, který na žádný pád nebyl mystik nebo pobožník či člověk duchovní. Tohoto strýce navštěvoval každé léto. „Jsou tam vysoké pískovcové kopce a nízké útesy a já jsem si zvykl chodit podél mořského břehu, zatímco on se procházel po útesech pískovcových kopců. Já – aniž bych co říkal – jsem si představoval určitý symbol a strýc se snažil vnímat a vypořizovat, co procházelo před

zrakem mé mysli a v krátké době se prakticky nikdy nespěl v odhadu mého vidění. Yeats také vypravuje o tom, co se stalo na jedné londýnské večerní párty, kde byli všichni hosté blízkými přáteli. „Napsal jsem na kousek papíru: 'Do pěti minut bude York Powell mluvit o hořícím domě', vstrčil jsem papír pod talíř svého souseda a představoval jsem si svůj symbol ohně a mlčky jsem čekal. Powell posouval hovor od tématu k tématu a v pěti minutách začal popisovat oheň, který kdysi viděl jako mladík.“ Takové věci lidé vždycky uvádějí. Ve 20. století začal dr. J. B. Rhine vědecké pokusy, které nazval „mimosmyslové vnímání“ (Extra-Sensory Perception). Jde o fenomén, který byl tak často diskutován, že se pro něj vžila zkratka ESP. Dr. Rhine provedl na Duke University v Americe tisíce pokusů, které dokazují, že si lidé mohou uvědomovat věci také pomocí jiných prostředků než smyslových. Například používal balíček 25 karet označených určitými symboly a pokusné osoby (kterými byli studenti) měly jmenovat rozdávané karty, aniž by je viděly. Student Hubert Pearce při prvních pěti tisících testech určitě správně z 25 karet 10 karet, ačkoli se očekávalo, že podle zákona náhody určí jen 4. Jednou při zvláštní koncentraci určil správně všech 25.

Zkrácený překlad: Jiřina Kubíková

Pokračování příště

Nad Písmem

POJĎ ZA MNOU...

Předvelikonoční zamyšlení nás přivádí do Jeruzaléma, do jeho atmosféry, kdy na velikonoční svátky přicházelo mnoho lidí z nejrůznějších částí světa. Přicházejí i poutníci z Řecka a snaží se prostřednictvím učedníků Filipa a Ondřeje proniknout k Ježíši, který byl krátce po svém slavnostním vjezdu do Jeruzaléma obklopen mnoha lidmi.

V evangeliu čteme, že Ježíš odpovídá na otázky poutníků, ale zároveň mluví k přihlížejícím a hlavně ke svým učedníkům. V jednoduchých obrazech ze života předává poselství, aby porozuměli jeho poslání. Mluví o rozhodující hodině Syna člověka. Mluví o své smrti, mluví o zmu, které se vydává, aby zajistilo život pro mnohé. Mluví o skutečné službě, o bezmezném a skutečném následování v životě i ve smrti.

Ježíš předává, dokud je čas, jak zásadní je pravdivé pochopení, následování a naplnění Boží vůle. Aby pochopili jeho mimořádný úkol a poslání a s tím i svůj budoucí úděl. Aby viděli přicházející události v logice Božího plánu, aby se dívali pohledem věčnosti, že je tak předem stanoveno. Pán Ježíš předpovídá své utrpení a nechce zdůrazňovat smutek své duše. Naopak prosí v modlitbě Otce, aby se projevila Boží sláva, aby v jeho oběti bylo oslaveno svaté Boží jméno. Na druhé straně učedníci, které Ježíš už dlouho přípra-

voval na svůj odchod, nechtějí rozumět. Kdyby jen poslouchali, co jim opravdu říká, usnadnili by sobě i Pánu Ježíši projití dalšími událostmi.

Pán Ježíš bude v dalších dnech potřebovat všechnu vnitřní sílu, aby v plnosti dovršil své poslání. Potřeboval učedníky ke spolupráci, ne aby i v nejtěžších chvílích svého života ještě zmáhal jejich nepochopení a zmatky. Ježíš vidí svět z věčnosti, jeho učedníci jsou stále v zajetí svých představ a tužeb, v zajetí dojmů ze slavnostního vjezdu a těžce závislí na hodnocení světa a lidí. Nesprávně vyhodnocují důvody, proč přišli do Jeruzaléma. Jeho nejbližší spolupracovníci právě teď nepřipouštějí jinou než, z lidského pohledu, vítěznou verzi Ježíšova příběhu. Jsou nám tak podobní ve vyhodnocování života i událostí, které nás zasahují, kdy se díváme pouze svým pohledem, který pomíjí. Názory se mění, vyvíjejí. Co zůstává a z čeho nejpozději jednou ve věčnosti budeme vydávat počet, je otázka, jak dobře jsme poznávali a následovali Ježíše Krista. „Kde jsem já, tam bude i můj služebník,“ říká Pán. Měli bychom milovat sebe a svůj život v tom smyslu, že ho nepromarníme ve svévoli, ale budeme horliví ve službě. „Já a můj dům budeme sloužit Hospodinu,“ vyznal už kdysi dávno Jozue před svým lidem. Jak Pán chce, jaká je jeho

vůle s námi, kde nás potřebuje. Ostatní z pohledu věčnosti nemá velkou cenu. Co vítězí a je věčné, určitě není naše přečasté volání: „Otče zachraň nás,“ ale modlitba Páně: „Otče, oslav své jméno.“ Kdy ve víře poznáme, že nežijeme sami sobě, a přestaneme toužit, aby bylo oslavováno naše jméno a výrony naší mysli. Naopak děkujeme, že známe jeho slovo, že patříme k lidu smlouvy, který má zákon Boží zapsaný v srdci, a jsme tedy ve službách Páně. Je to výsada, je to dar! Modleme se spolu s Pánem: „Oslav své jméno! V našich životech, v dobrých slovech i skutcích, oslav se v našich zkouškách, ať projdeme po Ježíšově příkladu, k tvé cti a slávě. Amen.“

Růžena Adamová

**Svatý Bože,
pomoz nám vidět
pohledem tvé věčnosti.
Ať poslušně jdeme
s tvým Synem cestami
života, zkouškami i radostí.
Ať je vše spojeno
tvou láskou
a zakotveno
v tvém nekonečném
plánu stvoření.
Amen.**

J 12,20-33

